

In deze editie van de Westerheem geeft Hazenberg Archeologie voor het eerst één student één pagina de ruimte. Deze keer is dat Rick Bonnie, student aan de Universiteit Leiden. Als dank voor zijn bijdrage ontvangt hij een Hazenberg Archeologie pakket. Ook interesse? Kijk dan op hazenbergarcheologie.nl voor de voorwaarden of stuur een email naar westerheem@hazenbergarcheologie.nl

Een mogelijk Romeinse landindeling tussen Tongeren en Maastricht

RICK BONNIE

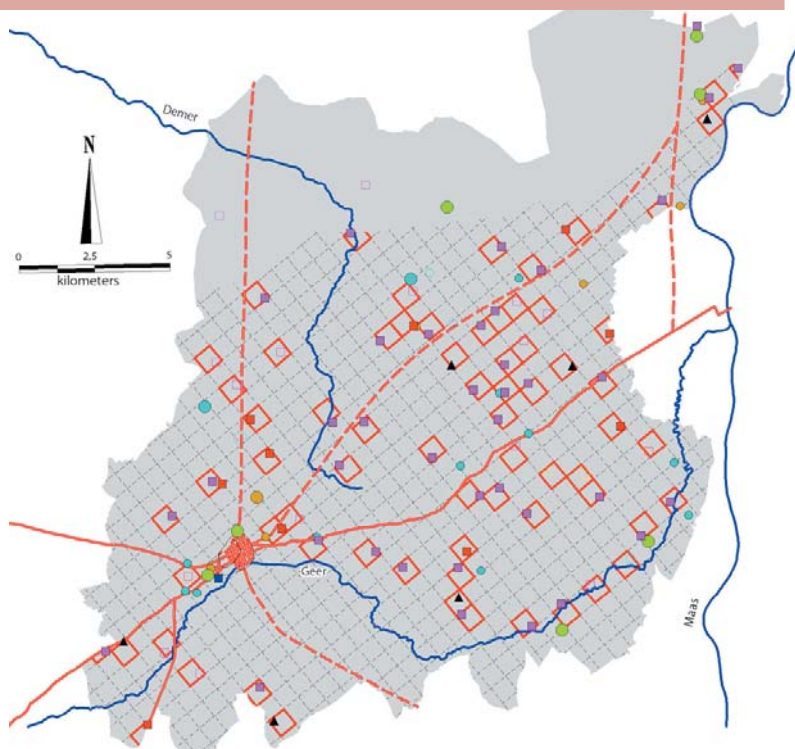
In de jaren na de Tweede Wereldoorlog, wanneer luchtfotografie haar intrede deed, trokken zichtbare sporen van mogelijke Romeinse landindelingen in het landschap veel wetenschappelijke aandacht. Zo ook in het zogenaamde Romeins villalandschap in Zuid-Nederland en het aangrenzende Belgische gebied. Het probleem met de hypothesen voor Nederland, Duitsland en België lag echter in het achterhalen van de veronderstelde Romeinse origine van deze zichtbare sporen. Daar de argumenten vaak zwak waren, worden deze hypothesen door huidige wetenschappers meestal verworpen.

Door op 19de-eeuws kaartmateriaal zichtbare taluds te relateren aan archeologisch materiaal uit de regio Tongeren-Maastricht, is nu

geprobeerd de veronderstelde Romeinse herkomst te onderbouwen. Aangenomen wordt dat de taluds, waarvan het ontstaan in Limburg kan worden gerelateerd aan erosie, overblijfselen zijn van een afbakening, oftewel limites, van de Romeinse kadasters. Hierop voortbordurend is er een analyse uitgevoerd op basis van de oriëntatie van de taluds, Romeinse structuren en Tongeren's wegennet, de verspreiding van archeologische sites ten opzichte van het veronderstelde kadaster, en de verandering binnen de sites gedurende de Romeinse periode.

Hieruit kan worden geconcludeerd dat er tijdens de Midden-Romeinse periode een kadaster lijkt te hebben gelegen in het gebied Tongeren-Maastricht met een oriëntatie van $50,625^\circ$ NW. De grootte van dit kadaster lijkt zo'n 18 bij 18 actus (638 bij 638 meter) te zijn geweest. Daarmee wijkt het kadaster af van de standaardmaat van 20 bij 20 actus (708 bij 708 meter) dat ook wel centuriatio wordt genoemd. Deze benaming en standaard is ontstaan gedurende de vroeg-Republikeinse periode, toen iedere nieuwe bewoner nog een stuk land van 2 iugera (0,5 ha) kreeg (centuriatio staat voor 100 landerijen van 2 iugera). Echter samen met een groeiende omvang van landerijen in de Romeinse tijd kon ook de grootte van het kadaster zelf veranderen. Ten slotte kan hier vermeld worden dat het erop lijkt dat het kadaster zich heeft uitgespreid over zowel de lössgronden als ook de meer noordelijk gelegen zandige (en minder vruchtbare) Kempen in Brabant.

© RICK BONNIE 2008

— Weg	■ Boerderij	■ Werkplaats	● Grafveld
— Rivier	■ Horreum	● Grafheuvel	
▲ Nederzettingstype	■ Villa / boerderij	● Vlakgraf	
▲ Onbekend	■ Villa		

Onderschrift figuur: Kaart van de regio Tongeren-Maastricht gedurende de Midden-Romeinse periode. Met stippellijnen is hierop de veronderstelde Romeinse landindeling aangegeven.